

Füüsikaosakonna infotoimetus

Füüsikaosakonna nõukogu moodustas 11. detsembril 1996. a. otsusega osakonna infotoimetuskolleegiumi ja infotoimetuse ning kinnitas vastava tööplaani. 1996/97 õppeaasta on infotoimetuse jaoks rakendumisperiood. Enamus alltoodud tööplaani kohaselt valmivatest dokumentidest avaldatakse füüsikaosakonna WWW-serveril. Konkreetsed märkused ja ettepanekud palutakse saata tööplaanis nimetatud vastutajatele.

- [Väljavõte füüsikaosakonna nõukogu otsusest 11. detsembril 1996. a.](#)
  - [Füüsikaosakonna infotoimetuskolleegiumi ja infotoimetuse töölaan 1996/97 õ.a.](#)
  - [Infotoimetuse teenuste kasutamise kord.](#)
  - [Soovitused füüsikaosakonna arvutivõrgus avaldatavate materjalide vormistamiseks.](#)
  - [Vastutus teoste avaldamisel füüsikaosakonna arvutivõrgus.](#)
  - [Autoriõiguse tõlgendamisest teoste avaldamisel füüsikaosakonna arvutivõrgus.](#)
-

Infotoimetuse kolleegium:

Peeter Saari: tel 383-016,

Risto Tammelo: ruum 401, tel 465-571

Hannes Tammet: ruum 317, tel 465-551

Infotoimetus:

Helle Roos: ruum 330, tel 465-564

Rauno Temmer: ruum 408, tel 465-577

Viimati muudetud 09. veebruar 1997. a.

[Füüsikaosakond](#)

Väljavõte füüsikaosakonna nõukogu otsusest 11. detsembril 1996. a.

Füüsikaosakonna nõukogu

Konstateerib:

Osakonna õppe- ja teadustöö tulemuslikkus sõltub üha enam nii osakonnasisese kui -välise informatsioonivahetuse korraldusest. Prodekaan Märt Liiganti, masinaülema Rauno Temmeri ja teiste entusiastide enesealgatusel rajatud Interneti vahenditel põhinev informatsioonisüsteem on üles ehitatud paremal tasemel, kui enamuses arenenud riikide ülikoolides. Arvutite ja tarkvara kiire täiustumise tingimustes on kitsaskohaks jäänud informatsiooni kogumine, süstematiseerimine ja sisuline toimetamine. Nimetatud ülesanded on põhijoontes samad, kui trükitehnoloogial põhineva kirjastustegevuse puhul, nad ei ole olulisel määral automatiseeritavad ja nende täitmiseks ei piisa ainult entusiasmile tuginevast töökorraldusest. On kujunenud vajadus rajada füüsikaosakonna jätkuvat arengut kindlustav informatsiooni toimetamise organisatsiooniline struktuur.

Otsustab:

1. Moodustada kolmeliikmeline füüsikaosakonna infotoimetuskolleegium koosseisus prof. Peeter Saari, prof. Risto Tammelo ja prof. Hannes Tammet. Teha infotoimetuskolleegiumile ülesandeks osakonna informatsioonipoliitika kujundamine, infotoimetuse töö suunamine ja füüsikaosakonna nõukogule vajalike ettepanekute tegemine.
2. Moodustada kaheliikmeline füüsikaosakonna infotoimetuse koosseisus vaneminsener Helle Roos ja masinaülem Rauno Temmer. Teha infotoimetusele ülesandeks informatsiooni kogumise, süstematiseerimise, sisulise toimetamise ja tehnilise toimetamise praktiline korraldamine.
3. Kinnitada infotoimetuskolleegiumi ja infotoimetuse ühine tööplaan 1996/97 õppeaastaks (vt. käesoleva otsuse [lisa](#)).

[Füüsikaosakonna infotoimetuse](#)

FÜÜSIKAOSAKONNA INFOTOIMETUSKOLLEEGIUMI JA INFOTOIMETUSE TÖÖPLAAN 1996/97 Õ.A.

1. Füüsikaosakonna, selle personali, üliõpilaste ja väljaspool osakonda seisvate isikute poolt arvutivõrgus avaldatava informatsiooni autoriõiguse ja vastutuse määratlemine. Autorite õigusi ja vastutust kirjeldava dokumendi projekti koostamine, selle esitamine kinnitamiseks füüsikaosakonna nõukogule ja kinnitatud kujul avaldamine viitega füüsikaosakonna koduleheküljelt. Projekti esitamise tähtaeg: 22.12.96. Vastutab [Hannes Tammet](#).
2. Infotoimetuse teenuste kasutamise korra määratlemine. Vastutab [Helle Roos](#). Kirjelduse esimese versiooni avaldamise tähtaeg: 15.12.96.
3. Dokumentide html-is esitamist silmas pidava juhendi koostamine nende esialgseks ettevalmistamiseks MS Word-i abil. Osakonna personali, eriti instituutide sekretäride konsulteerimine dokumentide ettevalmistamisel. Vastutab [Helle Roos](#). Juhendi esimese redaktsiooni avaldamise tähtaeg: 22.12.96.
4. Füüsikaosakonna infobaasi struktuuri kujundavate reeglite formuleerimine, avaldamine ja jätkuv täiustamine. Vastutab [Rauno Temmer](#). Vastava dokumendi esimese redaktsiooni avaldamise tähtaeg: 20.01.97.
5. Füüsikaosakonna personali kodulehekülgede soovitusliku standardi koostamine, määratledes eraldi miinimum- ja normaalvormi. Vastutab [Peeter Saari](#). Avaldamise tähtaeg: 22.12.96.
6. Keskkooliõpilastele-üliõpilaskandidaatidele suunatud reklaamilehekülgede põhimõtete ja nende koostamise tegevuskava formuleerimine. Vastutab [Risto Tammelo](#). Tähtaeg: 22.01.97.
7. Arvutivõrgu kasutajatarkvara analüüsimine, soovitude formuleerimine ja vaba tarkvara jagamise korraldamine. Vastutab [Rauno Temmer](#). Soovitude ning tarkvara saamise, installeerimise ja konsultatsioonide korraldust kirjeldava dokumendi avaldamise tähtaeg: 20.01.97.
8. Arvutivõrgu 1997 a. tehnilise arengukava projekti koostamine ja selle esitamine osakonna nõukogule enne aastaeelarve koostamist. Vastutab [Rauno Temmer](#). Tähtaeg 22.12.96.
9. Jõuda 30.06.97. tasemeni, kus arvutivõrgus oleks avaldatud:
  1. füüsikaosakonna ja instituutide WWW-koduleheküljed nii eesti- kui inglise keeles;
  2. kõigi füüsikaosakonna õppejõudude ja teadurite koduleheküljed nii eesti kui inglise keeles;
  3. kõigi füüsikaosakonna instituutide aastaruanded (1996.a. kohustuslikult, varasemad aastad soovitatavalt);
  4. kõigi alates 1996. a. füüsikaosakonnas koostatud aktsepteeritud teadusprojektide sisu kirjeldav osa, autorite initsiatiivi korral ka varasemate ja ka veel aktsepteerimata projektide kirjeldused;
  5. kõigi füüsikaosakonna teaduslaborite kirjeldused, kasutades allikmaterjalina õppekava akrediteerimiseks koostatavaid materjale;
  6. valik füüsikaosakonna personali teaduspublikatsioone html-i tõlgituna ja/või FTP abil kättesaadaval kujul;
  7. valik õppematerjale ja füüsikutele vajalike teatmematerjale salvestatuna füüsikaosakonna serveris.

Viimati muudetud 9. veebruar. 1997. a.

[Füüsikaosakonna infotoimetus](#)

Infotoimetuse teenuste kasutamise kord

1. Infotoimetus teenindab füüsikaosakonna nõukogu, füüsikaosakonna allüksusi ja füüsikaosakonda puudutavate materjalide osas ka füüsika-keemia teaduskonna dekanati. Teisi allüksusi teenindab infotoimetus erikokkuleppe alusel.
2. Allüksuste poolt infotoimetusele esitatavad materjalid jagunevad:
  - Materjalid, mille esitamine on kohustuslik, sealhulgas kursuste aineprogrammid, tunniplaanid, isikkoosseisu nimekirjad, struktuuriandmed ja muud materjalid, mis on vajalikud füüsikaosakonna põhitegevuse tagamiseks.
  - Materjalid, mille esitamise initsiatiiv lähtub allüksuselt, sealhulgas ühekordseid üritusi puudutavad, ajaloolise väärtusega materjalid ja reklaamimaterjalid.
3. Infotoimetusele esitatavad materjalid peavad olema vormistatud kas otse html-keeles või MS Word'i dokumentidena. Nende koostamisel on soovitatav arvestada juhendit "[Soovitud füüsikaosakonna arvutivõrgus avaldatavate materjalide vormistamiseks](#)". Täiendavaid nõuandeid võib küsida infotoimetusest ([Helle Roos](#), ruum 330, telefon 564).
4. Infotoimetus tagab materjalide avaldamise arvutivõrgus 1 kalendrinädala jooksul pärast nende esitamist lõplikult viimistletud kujul.
5. Kõik avaldatavad materjalid (k.a tekstifailid) tuleb saata infotoimetusele e-maili aadressil toimetus@physic.ut.ee MIME BASE64 attachment-ina. Sealjuures tuleb MS Word'i failis sisalduv pildimaterjal saata dubleeritult JPG või GIF formaadis.
6. Avaldamiseks esitatava keelelise korrektsuse eest vastutab selle esitaja. Puudujääkide korral tekst tagastatakse korrigeerimiseks.
7. Infotoimetusele saadetud kiri peab lisaks materjalidele sisaldama nende esitaja kontaktandmeid, sealhulgas telefoninumbrit.
8. Materjalide sisu kohta kehtivate [nõuete](#) täitmise eest vastutab nende esitaja. Infotoimetus jätab endale õiguse tagasi saata avaldamiseks sobimatud (keeleliselt, autorikaitse seisukohast või stiililiselt) dokumendid nende edaspidiseks täiustamiseks. Infotoimetus jätab enesele õiguse avaldatava materjali vormilise kujunduse endapoolseks parandamiseks.
9. Avaldatud dokumendis leiduvate sisu korrektsuse ja avaldamiseks sobivuse eest vastutab materjalide esitaja. Tekkinud pretensioonid edastab infotoimetus materjalide esitajale.

Avaldatavate materjalide kogumise ja vajaduse korral MS Word'ist HTMLi transleerimise eest vastutab [Helle Roos](#). Tehniliste vahendite valiku, andmebaasi ülesehituse ning valmisdokumentide jõudmise eest meediasse vastutab [Rauno Temmer](#). Avaldatavate materjalide loendi ja tähtaegade määramine, infotoimetuse sisemine töökorraldus ja suhted füüsikaosakonna allüksustega on infotoimetuse kolleegiumi pädevuses.

Viimati muudetud 9. veebruar. 1997. a.

[Füüsikaosakonna infotoimetus](#)

Kolleegium:

Peeter Saari: tel 383016,

Risto Tammelo: ruum 401, tel 465571

Hannes Tammet: ruum 317, tel 465551

Toimetus:

Helle Roos: ruum 330, tel 465564

Rauno Temmer: ruum 408, tel 465577

Soovitused füüsikaosakonna arvutivõrgus avaldatavate materjalide vormistamiseks

[Hüpertext-dokumentide ettevalmistamine MS Word'i abil](#)

[Füüsikaosakonna töötaja kodulehekülje koostamine](#)

Hüpertext-dokumentide ettevalmistamine MS Word'i abil

Dokumendi avaldamiseks arvutivõrgus salvestatakse see kas ühe või mitme omavahel seotud failina WWW-serverprogrammiga töötava arvuti kettale. Fail, mille poole WWW kaudu pöördutakse, peab olema vormistatud [HTML-keeles](#) (HyperText Markup Language). HTML allikteksti saab põhimõtteliselt kirjutada iga tavalise tekstiredaktori abil, kuid see on väga tülikas. Tuntuim hüpertextide lugemise vahend "Netscape Navigator" (edasises NN) näitab hüpertexti hästi loetaval esituskujul (allikteksti saab ka näha kui valida View-menüüst "Document Source"). Eelöeldust järeldub, et avaldamisele kuuluv dokument peab olema esitatud allik-hüpertextina niiviisi, et saavutada soovitud esituskuju.

Hüpertexti kirjutamiseks on mitmesuguseid vahendeid. [Vanemate meetodite](#) kasutamine on tülikavõitu ja nõuab tublisti õppimisaega. Mugavamaid vahendeid pakuvad NN uute versioonide laiendatud variandid ja uued spetsiaalredaktorid. Paraku nõuab ka nende vahendite kasutamine õpiaega, nad koormavad arvuti kettamälu ja sobivad hästi siis, kui dokumenti alustatakse valgest lehest ja soovitakse kasutada ainult HTML-is võimalikke efekte.

Ülikoolis on põhiliseks dokumentide vormistamise tööriistaks kujunenud MS Word. See tähendab, et töötajad on juba kulutanud tublisti õpiaega MS Word'i omandamiseks ja on kogunenud palju MS Word'is vormistatud dokumente, mida või mille fragmente sobiks kasutada WWW-s avaldatavates dokumentides. Nii ei ole mitte ainult Tartu Ülikoolis ja firma Microsoft on leidnud probleemile lahenduse, koostades Word'i täienduse nimega "Internet Assistant" (edasises IA). IA on firma poolt tasuta jagatav toode ja selle saamiseks võib pöörduda Rauno Temmeri poole. Installeerimisfail (üks levinud versioon on *wdia204z.exe*) täidab parajasti ühe flopicketta. Arvutis peavad olema Windows95 ja MS Word. Faili *wdia204z.exe* käivitamisel laiendub Word niiviisi, et teda saab kasutada doc-failide htm-failideks teisendamiseks (*save as* korralduse abil) ja ka hüpertextide redigeerimiseks otse esituskujul, mis paraku erineb vähesel määral NN esituskujust.

Hoiatus: IA kasutamisel peab HTML-faili laiendiks olema htm. Olgugi, et IA lubab ka laiendi html kasutamist, põhjustaks see soovimatuid komplikatsioone. Laiend htm on otstarbekas täiendada html-iks alles vahetult enne dokumendi WWW-serverisse salvestamist.

MS Word'i doc-formaadis teksti võib selle koostaja ise teisendada html-formaadis hüpertextiks. Kui koostaja seda ise teha ei saa, siis võib materjali esitada ka doc-formaadis, mispuhul lõppvormistuse teeb infotoimetus

Hüpertextil ei ole kindlat leheküljestruktuuri ja redigeerimisel peaks "page layout" vaadet vältima. Mõned Word'i doc-formaadis lubatud elemendid ei ole HTML-i konverteeritavad ja nendest tuleb teadlikult hoiduda:

- piirded ja varjutused, välja arvatud tabeliraamid,
- tabelite, graafikute ja jooniste automaatsed nimetused,
- kihilised pildielemendid,
- väljad ja raamid (raam asendub üla- ja alajoonega),
- lehekülgede pealdised ja alused ning joonealused,
- lõigutaanded v.a. stiilides OL ja UL,
- automaatsisukorrad ja -indeksid,
- lehekülje- ja sektsioonivahetused,
- annotatsioonid ja revideerimismärgendid,
- tabulatsioon v.a. stiilides PRE ja DL.

Piirangute hulgas on kõige olulisemad taandridade ja eriti tabulaatori puudumine. Siit järeldub, et kõik tabelid peavad olema vormistatud kui raamidega tabelid (raamjoone võib aga ka nähtamatuks jätta). Sellised tabelid teisenduvad HTML-i enamasti suuremate probleemideta. Kaugemale lugejale orienteeritud dokumentides aga peaks pikki (ekraanile mittemahtuvaid) tabeleid vältima, sest NN ei näita tabeli sisu ekraanil enne, kui kogu tabel on üle kantud.

Taandridade puudumist kompenseerib osaliselt võimalus kasutada automaatse taandega numereeritud ja märgendatud (*bulleted*) nimekirju (vaata ülaltoodud nimekirja kui näidet).

Mitmeveerulisi tekste vormindatakse nähtavate raamjoonteta tabelitena.

Doc-failid sisaldavad sageli siseobjekte (*embedded objects*: valemid, graafikud jms.). HTML-failides ei ole siseobjektidele kohta ja need asendatakse viitadega eraldiseisvatele kujutisfailidele. Kujutisfaili formaatidena on enamkasutatavad JPEG (ehk jpg) ja GIF. Kui Word'i abil kirjutatud valemid ja jooniseid sisaldav doc-fail salvestada htm-failina, siis tulemuseks on hulk iseseisvaid gif-faile ja üks htm-fail mis sisaldab viitasid gif-failidele. Siit järeldub soovitus minimiseerida siseobjektide arv.

Hoiatus: Kuigi IA lubab sisestada htm-dokumenti kreeka tähti kui sümboleid, osutuvad need hiljem NN-ga vaatamisel nähtamatuteks. Seepärast ei tohi dokument sisaldada kreeka tähti muul viisil, kui (gif-failideks transformeeruvate) valemite koosseisus. Ka üksikut kreeka tähte saab kirjutada ainult kui valemit ja see tähendab kettal tervet lisafaili. Lisatüli võib olla ka tavalisse teksti kirjutatud indeksite ja astmenäitajatega, mis võivad kaotada vormingu. IA paneelil on eraldi indeksi ja astmenäitaja nupud ning nende abil vormindatu on alati õigesti nähtav.

Dokumendist eraldatud kujutisfaile saab teisendada (ja optimeerida) kujutisetöötlusprogrammide abil. Kujutisfaile saab doc-failist alati eraldada ka IA abita. Selleks on tarvis vastav objekt hiirega klõpsates ära märkida ja siis vajutada CTRL+SHIFT+F9.

Piltkujutiste failid on sageli üsna pikad ja nende ülekandmine Interneti kaudu võib võtta häirivalt palju aega, eriti, kui dokumenti loetakse väljaspool Eestit. Töö kiirendamiseks lülitavad paljud lugejad kujutiste automaatlaadimisrezhiimi välja. Siit järeldus: dokumendid peaks olema maksimaalselt informatiivsed ja kasutatavad ka kujutisteta vaatamisel.

Lehekülgede kujundamisel ei tohiks lugeja tähelepanu kõrvale tõmmata ebaoluliste illustratsioonide ja liikuvate kujutistega (proovige lugeda järgmist [näidet](#)). Liikuvad efektid on kohased siis, kui nad tõmbavad lugeja tähelepanu esitatus olulisele. Tavaliselt on see nii ainult reklaamide puhul.

Hüpertekst-dokumendid peavad olema takistusteta loetavad NN abil alates NN versioonist 2.0. **Hüperteksti loetavuse kontrollimine enne selle avaldamist on kohustuslik.**

1997. a. märtsist alates on Eestis kättesaadav firma Microsoft uus tarkvarapakett *Office97*. Arvatavasti kujuneb see lähema aasta jooksul Tartu Ülikoolis üldkasutatavaks. *Office97* koostisse kuuluv Word'i uus versioon on vahetult orienteeritud hüpertekstidega töötamisele ilma IA taolisi lisandeid vajamata. Selle kasutamine lihtsustab oluliselt arvutivõrgus avaldamiseks sobivate materjalide koostamist.

[Dokumendi algusesse](#)

Füüsikaosakonna töötaja kodulehekülje koostamine

Kodulehekülj on töötaja isikliku andmestiku tiitelleht, mida saab leida instituudi töötajate nimekirjast või mujalt isiku nime järgi. Õppejõudude ja teadurite jaoks on kodulehekülj kohustuslik, teiste töötajate jaoks vabatahtlik. Kui vabatahtlik kodulehekülj ei täiendaks oluliselt instituudi personalitabelit, siis ei ole kodulehekülje tarvis.

Tiitelleht sisaldab tavaliselt viitasid alamdokumentidele ja need edasi järgmistele. Kogu sellise hargneva dokumendistiku sisu eest vastutab isik ise. Tiitellehe vormindust kontrollib infotoimetus. Tiitellehe mõõt ei tohiks ületada üht ekraanitäit ja see koostatakse allpool kahe horisontaaljoone vahel paikneva näidist eeskujuks võttes või paremini. Näidise püstkirjas elemendid on kohustuslikud ja kaldkirjas soovituslikud. Lisaselgitused on esitatud loogelistes sulgudes.

English { Viit ingliskeelsele tiitellehele, mis omakorda algab viidaga eestikeelsele }

Struktuuriüksuse nimi { Viit üksuse tiitellehele }

<i>Passipildi</i> <i>tüüpi</i> <i>foto</i>	Eesnimi Perekonnanimi Ametikoht Telefon: +372 7 465 5## Telefax: +372 7 465 5## <i>E-mail: eesnimi.perekonnanimi@ut.ee</i>
--	---

Tegevusvaldkond: { Kaks kuni viis rida, akadeemilise personali korral nimetada uurimisvaldkonnad, põhilised õpetatavad ained ja administratiivülesanded. }

Elulugu: { Siin on reeglina viit eraldi esitatud eluloole, milleks õppejõudude ja teadurite korral on kohustuslikult akadeemiline CV (tekstiga Akadeemiline CV, eestikeelses variandis TÜ standardi kohane). Teiste töötajate korral on lubatud lühivariant, kus põhilised eluloolised andmed (kuni 10 rida) kirjutatakse otse tiitellehele. }

Valitud publikatsioonid: { Järgneb 37 ETF standardi kohaselt kirjutatud publikatsiooniviidet. Õppejõudude ja teadurite jaoks on see kohustuslik. }

Publikatsioonide nimekiri { ehk Akadeemiliste publikatsioonide nimekiri. Viit eraldi esitatud täielikule nimekirjale. }

Isiklik { Viit mittetöölastele materjalidele, näiteks isiklikule eluloole, perekonna-andmetele, harrastuste kirjeldustele jne. }

Viimati redigeeritud ##. kuu. 199#. a.

Instituut { Viit instituudi koduleheküljele }

Füüsikaosakond { Viit osakonna koduleheküljele }

[Dokumendi algusesse](#)

Viimati muudetud 9. veebruar 1997. a.

[Füüsikaosakonna infotoimetus](#)

Vastutus teoste avaldamisel füüsikaosakonna arvutivõrgus

Terminite *teos* kasutatakse alljärgnevas samas mõttes, kui [autoriõiguse](#) käsitlemisel ja see märgib igasugust konkreetset piiritletud informatsioonikogumit, näiteks arvutiprogrammi, andmebaasi, teksti, heliteost, visuaalset kujutist. Teos on arvutivõrgus avaldatud, kui see on üldsusele avatult salvestatud arvutivõrku ühendatud andmekandjale. Terminiga *arvutivõrk* nimetatakse allpool Tähe t. 4 õppehoones asuvat Tartu Ülikooli füüsikaosakonna arvutivõrku.

Õigus avaldada informatsiooni füüsikaosakonna arvutivõrgus (vt. [infotoimetuse teenused](#)) on privileeg. Selle privileegi tingimused kehtestab ühepoolset arvutivõrgu omanik ja tingimuste üldosa ei ole läbirääkimiste objekt. Tingimuste eiramisel on omanikul õigus ja kohustus privileeg edasikaebamise võimalust jätmata ära võtta. Omanikku esindavad [arvutivõrgu administraator](#), [infotoimetus](#), osakonnajuhataja ja osakonna nõukogu. Teoste avaldamisvahendeid (www-serverid jms.) tohib osakonna arvutivõrku paigutada ainult kooskõlastatult infotoimetusega.

Arvutivõrgu iga kasutaja jaoks on kohustuslikud Tartu Ülikooli arvutivõrgu kasutamise [reeglid](#). Arvutivõrgus on keelatud avaldada:

1. Teadlikku väärinformatsiooni.
2. Teoseid, mille poole pöördumine võib põhjustada pöördujale otsest kahju (viirust sisaldavad failid jms.).
3. Teoseid, mis on omandatud mitteõiguspärasel viisil või mille avaldamine rikub teose autori(te) õigusi.
4. Tartu Ülikooli vaimuga ja akadeemilise arvutivõrgu otstarbega sobimatuid materjale (pornograafia, seadusevastaste tegevuste juhendid, laim jne.).
5. Teoseid, mis koormavad arvutiressursse, kuid ei ole füüsikaosakonna põhitegevuses tarvilikud (füüsikaga mitteseonduvad videofilmid jne.).

Otsuse langetamine küsimuses, kas konkreetne teos on kooskõlas eeltoodud nõuetega, on arvutivõrgu omaniku pädevus. Eitava otsuse korral jääb teose esitajale õigus otsida teine avaldamiskoht.

Avaldamismomendil korrektne teos võib hiljem muutuda ebakorrektseks (muutuvad välised reeglid ja väline olukord, viidatakse kaotavale kehtivusele jne.). Teose avaldaja vastutab teose korrektsuse eest kuni see on arvutivõrgus kättesaadav. Ta on kohustatud kas ise või volitatud isiku vahendusel jälgima teose korrektsust ja seda vajaduse korral korrigeerima või kustutama.

Eelnimetatud nõuete rikkumise puhul kannab vastutust teose avaldaja ja asjaoludest sõltuvalt ka avaldamist võimaldanud isik. Juhul, kui keelu rikkumine tähendab Eesti Vabariigi seaduse rikkumist, siis on rikkumise avastaja kohustatud sellest informeerima õiguskaitse organeid. Ainult ülikoolisest eeskirjade või tavade rikkumise korral kohaldatakse ülikoolisest karistusi alates arvutivõrgu kasutusõiguse piiramisest kuni eksmatrikuleerimise või töölt vabandamiseni.

Arvutivõrguga ühendatud andmekandjatel tohib hoida teoseid, mille kasutamine on kitsendatud, seda aga ainult tingimusel, et vastavad teosed on paroolidega usaldusväärselt kaitstud niiviisi, et [autoriõiguse](#) seadusest tulenevad nõuded on täidetud. Parooliga kaitstud teose puhul laieneb parooli hoidmisele sama vastutusaste, kui parooliga kaitstud teoste hoidmisele.

Kõigil osakonna WWW serveril hoitavatel dokumentidel peab olema kindel vastutaja. Vastutajaks loetakse prioriteetide järjekorras: dokumendil vastutajana nimetatud isik, dokumendi lõpus nimetatud isik, dokumendi autor või koostaja. Osakonna kodulehekülje eest vastutab osakonna infotoimetus. Hierarhiselt

organiseeritud dokumentide puhul piisab vastutaja näitamisest ainult kõige ülemisel dokumendil, mispuhul vastutus laieneb kõigile sellelt dokumendilt viitade abil leitavatele alamdokumentidele, millel vastutajat ei ole näidatud. Siit järeldeb hoiatus mitte viidata võõrastele vastutajanimeta dokumentidele, sest sellega kaasneks nende eest vastutuse enda kanda võtmine.

Viimati muudetud 9. veebruar. 1997. a.

[Füüsikaosakonna infotoimetus](#)

Autoriõiguse tõlgendamisest teoste avaldamisel füüsikaosakonna arvutivõrkus

Koostanud [Hannes Tammet](#)

Lühend [AÕS](#) tähistab alljärgnevas [Eesti Vabariigi autoriõiguse seadust](#). Seaduse täieliku teksti võib leida seaduse täisnime klõpsides, olulisemaid lõike esitava väljavõtte aga lühendit klõpsides.

Autoriõiguse käsitlemisel nimetatakse terminiga *teos* igasugust konkreetset piiritletud informatsioonikogumit, näiteks arvutiprogrammi, andmebaasi, teksti, heliteost, visuaalset kujutist. Üksikasjalikum määratlus on antud [AÕS](#) neljandas paragrahvis. Selle paragrahvi väidet, et arvutiprogramme kaitstakse nagu kirjalikke teoseid, ei tohi tõlgendada nagu arvutiprogrammide kaitsmisel poleks iseärasusi võrreldes tavaliste kirjalike teostega.

Tartu Ülikool asub Eesti Vabariigis. Igasuguste teoste autoriõiguse kaitse Eesti Vabariigis sätestab olenemata teose päritolust [AÕS](#). Teoses eneses autoriõiguse kohta deklareeritu omab Eesti Vabariigis tähendust parajasti niivõrd, kuivõrd sätestatud Eesti Vabariigi seadusandluses.

Kahjuks ei anna [AÕS](#) samuti kui teiste riikide autoriõiguse seadused otsest ja ühest vastust paljudele küsimustele, mis kerkivad teoste salvestamisel arvutivõrgu andmekandjatele. Seejuures võib mõni teose autoritele ilmselt kahjulik tegevus osutuda kehtivate seadustega mittereguleerituks. *Näide*: Ajakirjanduse andmeil ei ole helisalvestiste tootjail mitmes riigis õnnestunud tõkestada salvestiste Interneti kaudu üldsusele tasuta kättesaadavaks tegemist ning seadusandjad on sunnitud asuma seadusi kiirkorras täiendama.

[AÕS](#) paragrahv 3 lõige 1-3 sätestab, et autoriõigust kohaldatakse teostele, mida tuleb kaitsta Eesti Vabariigis vastavalt rahvusvahelistele lepingutele, millega Eesti Vabariik on ühinenud. Tuntuim rahvusvaheline autorikaitse leping on 24. juuli 1971. a. Pariisi aktiga kinnitatud Berni konventsioon. 20. detsembril 1996. a. võttis Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsioon (WIPO) Genfi konverentsil vastu [lisakonventsiooni](#), mis laiendab Berni konventsiooni põhimõtteid arvutiprogrammidele ja andmebaasidele ligilähedaselt samal viisil, kui [AÕS](#). WIPO ei arvestanud seejuures teadlaskonna proteste, mida põhjustas seni üldkättesaadavate teaduslike andmebaaside kasutatavuse oluline kitsendamine. Andmebaaside kättesaadavus hakkab kitsenema järk-järgult olenevalt sellest, kuidas erinevad riigid lisakonventsiooniga ühinevad ja kuidas kujunevad lisakonventsiooni tõlgendamise ja rakendamise reeglid.

Teose jõudmisel arvutivõrgu andmekandjatele saab eristada kaht etappi:

1. Teose saamine väljaspoolt füüsikaosakonna arvutivõrku.
2. Teose salvestamine arvutivõrgu andmekandjatele.

Esimene etapp ei ole arvutivõrgu-spetsiifiline. [Tartu Ülikooli arvutivõrgu kasutamise reeglid](#) meenutavad, et see etapp peab olema korrektselt läbitud ja arvutivõrgu administratsioon on kohustatud kontrollima teoste päritolu ning tõkestama mitteõiguspärase päritoluga teosekoopiate salvestamist.

Autoriõiguse probleemistik on komplitseeritud ja seda pole võimalik ühes kompaktses juhendis ammendavalt esitada. Teoste salvestaja füüsikaosakonna arvutivõrgu andmekandjatele peab tundma ja tingimusteta respektima:

- Eesti Vabariigi seadusi, eeskätt [AÕS](#) põhireegleid,
- [Tartu Ülikooli arvutivõrgu kasutamise reegleid](#),
- füüsikaosakonna arvutivõrgu [vastutusreegleid](#),

- akadeemilise eetika kirjutamata seadusi.

Nimetame allpool *teose valdajaks* kas autorit, kes ei ole koopiate levitamiseks kellegile teisele ainulitsentsi andnud, või õiguspärase litsentsi omanikku.

Seaduste ja eeskirjade tõlgendamisel on kasulik silmas pidada järgmist:

1. Tartu Ülikool on õppeasutus.

2. Teoste salvestamisel füüsikaosakonna arvutivõrgus ei taotle reeglina ükski füüsiline ega juriidiline isik sellest majanduslikku kasu.

3. Füüsikaosakonna arvutivõrk ei ole tervikuna üldsusele avatud, kuid sisaldab üldsusele avatud osa.

4. Teose õiguslikku seisundit ei määra mitte tema salvestamiskoht, vaid kättesaadavus. Arvutivõrgus salvestatud teose puhul peab eristama vähemalt nelja erinevat õiguslikku seisundit:

1) teos on kättesaadav ainult teose valdajale, mispuhul teose õiguslikku staatust võiks hinnata samuti, kui ainult ühele isikule juurdepääsetavasse arvutisse salvestamisel;

2) teos on kättesaadav teose valdajale ja tema lähemale tutvusringkonnale ja ei ole seega avalikustatud (vt. [AÕS](#) §10), mis on analoogiline juhtumiga, kus võrku ühendamata ja kaitsmata personaalarvuti asub ruumis, mille võti on ka mõnel arvuti omaniku lähemal tuttavalt;

3) teos on kättesaadav teose valdajale ja mingile [AÕS](#)-is (näiteks §22-s) määratletud erilisel isikuteringile, mispuhul on jõus vastava paragrahvi sätted (NB: §22 on ülikooli jaoks eriti oluline);

4) teos on üldsusele kättesaadav (näiteks WWW kaudu) ja seega avaldatud (vt. [AÕS](#) §9).

5. Parooli abil kaitstud teos on kättesaadav ainult parooli valdajatele.

Õeldust järeldeb, et autoriõigus ei reguleeri arvutivõrgus mitte niivõrd teoste salvestamist, kuivõrd nende kaitsmist paroolide abil ja eriti paroolide kaitsmist lubamatu juurdepääsu eest. Parooli üleandmine või avalikkustamine on samaväärne kõigi parooliga kaitstud teoste üleandmisele või avalikkustamisele ja parooli ebalegaalne omandamine kõigi parooliga kaitstud teoste õigusvastasele omandamisele ehk igapäevakeeles öeldult, vargusele. Tõlgendamisel peab tähele panema [AÕS](#) §10 (4) p. 2 vaimu, mis avaldub sõnades: "....., sõltumata sellest, kas üldsus teost tegelikult tajus või mitte".

Viimati muudetud 9. veebruar. 1997. a.

[Füüsikaosakonna infotoimetus](#)

EESTI VABARIIGI AUTORIÕIGUSE SEADUSEST

(redaktsioonist: RK s 26.06.96 nr. 207 jõustunud 26.07.96)

Märkused: Seadused ise ei ole AÕS objektiks (vt. seaduse täielikus tekstis §5 lõige 1 punkt 3). Väljavõtetel ei ole õiguslikku jõudu ning juriidiliste probleemide lahendamisel saab tugineda ainult Riigi Teatajas avaldatud seaduste ametlikele tekstidele.

Vahelejätnud on alljärgnevas märgitud punktiir-ridadega. Väljavõtteid on valinud ja tehniliselt toimetanud [Hannes Tammet](#)

.....

Paragrahv 1. Autoriõiguse seaduse eesmärk ja ülesanded

.....

(2) Autoriõiguse seadus sätestab:

- 1) kirjandus-, kunsti- ja teadusteoste autoritele spetsiifilise õiguse (autoriõiguse) kaitse oma loometöö tulemustele;
- 2) isikute ringi, kes võivad omandada õigusi autori poolt loodud kirjandus-, kunsti- ja teadusteoste ning nende õigused;
- 3) õigused teoste esitajatele, fonogrammide tootjatele ning raadio- ja televisiooniorganisatsioonidele (autoriõigusega kaasnevad õigused);
- 4) autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste teostamise piirangud teoste kasutamisel ühiskonna huvides;
- 5) autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste teostamise garantiid ja kaitse.

Paragrahv 2. Autoriõigusaktid

- (1) Eesti Vabariigi autoriõigusaktid koosnevad käesolevast seadusest, selle alusel väljatöötatavatest teistest seadustest, Vabariigi Valitsuse, ministeeriumide ja ametite muudest õigusaktidest.
- (2) Autoriõigusakti vastuolu korral rahvusvahelise lepinguga, millega Eesti Vabariik on ühinenud, kohaldatakse rahvusvahelise lepingu sätteid.

Paragrahv 3. Autoriõiguse seaduse kehtivus

(1) Autoriõiguse seadust kohaldatakse teostele:

- 1) mille autoriks on Eesti Vabariigi kodanik või Eesti Vabariigis alaliselt elav isik;
- 2) mis on esmakordselt avaldatud Eesti Vabariigi territooriumil või mis on avaldamata, kuid asuvad Eesti Vabariigi territooriumil, sõltumata teoste looja kodakondsusest või alalisest elukohast;
- 3) mida tuleb kaitsta Eesti Vabariigis vastavalt rahvusvahelistele lepingutele, millega Eesti Vabariik on

ühinenud.

(2) Teostele, mis on esmakordselt avalikustatud välisriigis või mis on avalikustamata, kuid asuvad välisriigi territooriumil ja mille autoriks on isik, kelle alaline elukoht või asukoht on välisriigi territooriumil, ning millele ei laiene käesoleva paragrahvi 1. lõike punkt 3, kohaldatakse käesolevat seadust ainult juhul, kui see riik garanteerib samasuguse kaitse Eesti Vabariigi autorite teostele ja teostele, mis on esmakordselt avaldatud Eesti Vabariigis.

.....

Paragrahv 4. Teosed, millele tekib autoriõigus

(1) Autoriõigus tekib kirjandus-, kunsti- ja teadusteostele.

(2) Teoseks käesoleva seaduse tähenduses loetakse isiku mis tahes originaalset loomingulise tegevuse tulemust kirjanduse, kunsti või teaduse valdkonnas, mis on väljendatud mingisuguses objektiivses vormis ja on selle vormi kaudu tajutav ning reprodutseeritav kas vahetult või mingi tehnilise vahendi abil.

(3) Teosteks, millele tekib autoriõigus, võivad olla:

1) ilukirjandus-, publitsistika-, poliitika-, haridusalased jms. kirjalikud teosed;

2) teaduslikud ja populaarteaduslikud kirjalikud ja kolmemõõtmelised teosed (monograafiad, artiklid, teadusliku töö aruanded, plaanid, skeemid, maketid, mudelid, testid jms.);

3) arvutiprogrammid, mida kaitstakse nagu kirjalikke teoseid;

.....

22) teoste kogumikud ja informatsiooni kogumikud (sealhulgas andmebaasid);

23) muud teosed.

.....

Paragrahv 7. Autoriõiguse tekkemoment

(1) Autoriõigus teosele tekib teose loomisega.

(2) Teose loomiseks loetakse teose mingis objektiivses, tajumist ja reprodutseerimist võimaldavas vormis fikseerimise momenti.

(3) Autoriõiguse tekkimiseks ning teostamiseks ei nõuta teose registreerimist, deponeerimist või muude formaalsuste täitmist.

Paragrahv 8. Autoriõigus avalikustamata ja avalikustatud teostele

Autoriõigus tekib nii avalikustamata kui ka avalikustatud (avaldatud, avalikult esitatud, üldsusele näidatud ja üldsusele ülekantud) teostele. Üldsuseks loetakse määramata isikute ringi väljaspool perekonda ja lähimat tutvusringkonda.

Paragrahv 9. Avaldatud teosed

(1) Teos loetakse avaldatuks, kui teos või teose mis tahes vormis reprodutseeritud koopiad on autori nõusolekul antud üldsusele kasutamiseks koguses, mis võimaldab üldsusel sellega tutvuda või seda

omandada. Teose avaldamiseks loetakse muu hulgas teose trüki väljaandmist, teose eksemplaride panemist müügile, jaotamist, laenutamist, rentimist, üürimist ja muul viisil tasuta või tasu eest kasutada andmist.

(2) Teos loetakse avaldatuks, kui see on salvestatud arvutisüsteemi, mis on üldsusele avatud.

.....

Paragrahv 10. Avalikult esitatud, üldsusele näidatud ja üldsusele ülekantud teosed

(1) Teos loetakse esitatuks, kui see on ette loetud, mängitud, tantsitud, näideldud või muul viisil ette kantud kas vahetult või mis tahes tehnilise vahendi või protsessi vahendusel.

(2) Teos loetakse näidatuks (eksponeerituks), kui teost või selle koopiat on demonstreeritud kas vahetult või filmi, slaidi, televisiooni või mis tahes muu tehnilise vahendi või protsessi abil.

(3) Teos loetakse ülekantuks, kui see on avalikustatud raadio, televisiooni, kaabelvõrgu vahendusel või muul viisil, mis ei ole seotud teose koopiade levitamisega.

(4) Teose avalikuks esitamiseks, üldsusele näitamiseks või üldsusele ülekandmiseks loetakse:

1) teose avalikustamist kohas, mis on üldsusele avatud või ka kohas, mis pole küll laiemale üldsusele avatud, kuid kus viibib oluline arv isikuid väljastpoolt perekonda ja lähimat tutvusringkonda;

2) teose ülekandmist üldsusele mis tahes tehnilise vahendi või protsessi vahendusel, sõltumata sellest, kas üldsus teost tegelikult tajus või mitte.

.....

Paragrahv 11. Autoriõiguse sisu

(1) Teose autoril tekib teose loomisega autoriõigus sellele teosele. Autoriõiguse sisu moodustavad isiklikud mittevoralised õigused ja varalised õigused.

(2) Autori isiklikud mittevoralised õigused on autori isikust lahutamatud ning ei ole üleantavad autori eluajal.

(3) Autori varalised õigused on üleantavad kas üksikute õigustena või õiguste kogumina, kas tasu eest või tasuta.

(4) Autori isiklike mittevoraliste ja varaliste õiguste piiramine võib toimuda ainult käesolevas seaduses ettenähtud juhtudel.

.....

Paragrahv 17. Autori varaliste õiguste piiramine

Erandina käesoleva seaduse paragrahvist 13, kuid tingimusel, et see ei tee kahju teose kasutamisele ega kitsenda autori seaduslikke huvisid, on lubatud teose kasutamine autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta ainult käesoleva seaduse paragrahvides 18 - 25 otseselt ettenähtud juhtudel.

Paragrahv 18. Teose vaba kasutamine isiklikeks vajadusteks

(1) Autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta on lubatud teise isiku õiguspäraselt avaldatud teose reprodutseerimine isiklikeks vajadusteks (teaduslikuks uurimistööks, õppetööks jms.).

(2) Ei ole lubatud reprodutseerida isiklikeks vajadusteks ilma autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta:

1) arhitektuuriteoseid hoonetena või muude analoogiliste rajatistena;

2) piiratud tiraapiga kujutava kunsti teoseid;

3) andmebaase;

4) arvutiprogramme, välja arvatud käesoleva seaduse paragrahvides 24 ja 25 ettenähtud juhud;

5) muid teoseid juhul, kui see on vastuolus teose kasutamisega või kitsendab autori seaduslikke huvisid.

(3) Audiovisuaalset teost või teose helisalvestist on lubatud kasutada isiklikeks vajadusteks käesoleva seaduse paragrahvides 26 ja 27 ettenähtud korras.

(4) Käesoleva paragrahvi 1.lõige ei laiene juriidilistele isikutele.

.....

Paragrahv 19. Teose vaba reprodutseerimine teaduslikel, hariduslikel, informatsioonilistel, õigusemõistmise ja halduslikel eesmärkidel

Autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta, kuid kasutatud teose autori nime või nimetuse, kui see on teosel näidatud, teose pealkirja (nimetuse) ning avaldamisallika kohustusliku äranäitamisega on lubatud:

1) õiguspäraselt avaldatud teoste refereerimine ja tsiteerimine motiveeritud mahus ja järgides refereeritava või tsiteeritava teose kui terviku mõtte õige edasiandmise kohustust, sealhulgas ajalehtede ja ajakirjade artiklite refereerimine ja tsiteerimine ajakirjandusest ülevaate andmise eesmärgil;

2) õiguspäraselt avaldatud teose või selle osade kasutamine illustreeriva materjalina trükiväljaandes, raadio- ja televisioonisaates, audio- ja videosalvestises õppe-eesmärkidel nende eesmärkidega motiveeritud mahus;

3) ajalehtedes, ajakirjades jm. perioodilistes väljaannetes avaldatud artiklite, avaldatud teostest katkendite või lühikeste teoste reprograafiline reprodutseerimine eranditult õppe- ja teaduslikel eesmärkidel haridus- ja teadusasutustes, mille tegevus ei taotle otseseid või kaudseid majandusliku kasu saamise eesmärke;

.....

Paragrahv 22. Teose vaba avalik esitamine

Autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta, kuid kasutatud teose autori nime või nimetuse, kui see on teosel näidatud, kohustusliku äranäitamisega on lubatud teose avalik esitamine õppeasutustes vahetus õppeprotsessis nende asutuste õpetava personali ja õpilaste poolt ning tingimusel, et kuulajaskonna või vaatajaskonna moodustavad õpetav personal ja õpilased või teised isikud (lapsevanemad, eestkostjad, hooldajad jne.), kes on otseselt seotud õppeasutusega, kus teost avalikult esitatakse.

.....

Paragrahv 24. Arvutiprogrammi vaba kasutamine

(1) Kui lepinguga ei ole ette nähtud teisiti, on arvutiprogrammi tiitlipärasel omandajal õigus ilma programmi autori nõusolekuta ja täiendava autoritasu maksmiseta programmi reprodutseerida, tõlkida, kohandada (adaptsioon) ning muul viisil ümber töötada ja saadud tulemusi reprodutseerida tingimusel, et see on vajalik:

- 1) programmi kasutamiseks seadmel või seadmetel, ulatuses ja eesmärkidel, milleks programm omandati;
- 2) programmis esinevate vigade parandamiseks.

(2) Arvutiprogrammi tiitlipärasel omandajal on õigus ilma programmi autori nõusolekuta ja täiendava autoritasu maksmiseta teha programmist arhiivikoopiaid tingimusel, et neid kasutatakse ainult kadunud, hävinud või kasutamiskõlbmatuks muutunud programmi taastamiseks.

(3) Arvutiprogrammi tiitlipärasel omandajal on õigus ilma programmi autori nõusolekuta ja täiendava autoritasu maksmiseta, kuid tingimusel, et ei rikuta autori õigusi, uurida selle programmi funktsioneerimist, et selgitada välja programmelemendi aluseks olevad ideed ja põhimõtted.

(4) Isik, kellel õiguslik alus programmi valdamiseks, kasutamiseks või käsutamiseks on ära langenud, peab hävitama käesoleva paragrahvi 1. ja 2.lõikes nimetatud programmi, selle koopiat või töötlust.

Paragrahv 25. Arvutiprogrammi vaba pöördprojekteerimine (dekompileerimine)

(1) Arvutiprogrammi tiitlipärasel omandajal on õigus ilma programmi autori nõusolekuta ja täiendava autoritasu maksmiseta reprodutseerida programmi ning seda tõlkida juhul, kui see on hädavajalik informatsiooni saamiseks algsest programmist sõltumatult loodud programmi ühilduvuse tagamiseks teiste programmidega, kui on täidetud järgmised tingimused:

1) seda teeb programmi tiitlipärane kasutaja või tema poolt antud ülesande alusel mõni teine vastavat autori luba omav isik;

2) programmide ühilduvust tagav informatsioon ei ole olnud käesoleva lõike punktis 1 nimetatud isikutele eelnevalt kättesaadav;

3) selline tegevus piirdub algse programmi osadega, mis on vajalikud ühilduvuse tagamiseks.

(2) Informatsiooni, mis on saadud käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tegevusega, ei tohi:

1) kasutada muuks otstarbeks kui sõltumatult loodud programmi ühilduvuse tagamiseks;

2) üle anda kolmandatele isikutele, välja arvatud juhul, kui see on vajalik sõltumatult loodud programmi ühilduvuse tagamiseks;

3) kasutada oma olemuselt sarnase programmi arendamiseks, tootmiseks, realiseerimiseks või muude algse programmi autori autoriõigust rikkuvate tegude sooritamiseks.

.....

Paragrahv 46. Teose kasutamine teiste isikute poolt

(1) Teose kasutamist teiste isikute poolt ei lubata teisiti kui autori poolt oma varaliste õiguste üleandmise (loovutamise) korral või autori poolt antud loa (litsentsi) alusel, välja arvatud käesoleva seaduse IV peatükis ettenähtud juhud.

(2) Autori poolt oma varaliste õiguste üleandmine või luba teose kasutamiseks peab olema vormistatud kirjalikult, välja arvatud käesoleva seaduse paragrahv 49 2.lõikes ettenähtud juhud.

(3) Autori poolt oma varaliste õiguste üleandmine või loa andmine teose kasutamiseks võib olla piiratud konkreetsete õiguste osas, samuti teose kasutamise eesmärgi, tähtaja, kasutamise territooriumi, ulatuse, viiside ja vahendite osas.

Paragrahv 47. Luba (litsents) teose kasutamiseks

(1) Luba (litsents) teose kasutamiseks tähendab võimalust sooritada tegusid autori varaliste õiguste piirides.

(2) Loa andmisel võib autor endale jätta samasugused õigused, mille ta andis teisele isikule teose kasutamiseks, ning võimaluse anda samasugused õigused kolmandale isikule (lihtlitsents) või loobuda oma üleantud varaliste õiguste teostamisest lepinguga konkreetselt kindlaksmääratud ulatuses ja tingimustel (ainulitsents).

(3) Teose kasutamiseks loa saanud isik võib lubada kolmandal isikul teost kasutada (litsentsi loovutada) ainult autori eelneval nõusolekul (sublitsents).

.....

Paragrahv 57. Lepinguga teose kasutajale üleminevad õigused

(1) Omandiõigus teose käsikirjale, eskiisile, joonisele, magnetlindile, arvutidisketile jms. materiaalsele objektile, mille vahendusel teos reprodutseeritakse, läheb üle teose kasutajale ainult autorilepingus otseselt ettenähtud juhul.

(2) Kui autor võõrandab oma teose originaali või koopia, siis ei tähenda see tema varaliste õiguste üleandmist või loa andmist teose kasutamiseks, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti.

(3) Tellimuslepingu alusel loodud kujutava kunsti teos läheb üle tellija omandusse või valdusse, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti.

(4) Käesoleva paragrahvi 2. ja 3. lõike alusel on teose omandajal õigus sellist teost üldsusele näidata (eksponeerida) autorile selle eest täiendavat tasu maksmata, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti. Sellist õigust ei ole isikul, kes valdab teose originaali või selle koopiat rendilepingu, tasuta varakasutuse lepingu jms. alusel.

(5) Kui autorileping on sõlmitud kirjandus- või kunstiteose kasutamiseks audiovisuaalse teose loomiseks, kuulub sellise teose kasutajale õigus audiovisuaalset teost üldsusele näidata kinos, televisioonis, kaabelvõrgu kaudu või muude tehniliste vahenditega, dubleerida see teos teise keelde, varustada subtiitritega ning seda teost reprodutseerida ja levitada. Käesoleva lõike sätteid ei kohaldata muusikateoste suhtes.

.....

Paragrahv 80. Autori isiklike mittevaraliste ja varaliste õiguste kaitse

(1) Autori isiklike mittevaraliste ja varaliste õiguste rikkumine on:

1) teose avaldamine ilma autori või tema õigusjärglase nõusolekuta;

2) teose avaldamine ühe või mitme ühise autori poolt ilma teiste ühiste autorite nõusolekuta;

3) teose kasutamine autori või tema õigusjärglase nõusolekuta (lepinguta), välja arvatud käesoleva seaduse paragrahvides 17-25 ettenähtud juhud;

4) teose kasutamise tingimuste eiramine;

5) käesoleva seaduse paragrahvis 27 ettenähtud tasu maksmata jätmine;

6) teose esituse, fonogrammide ning raadio- ja telesaadete salvestamise, reprodutseerimise ja levitamise eeskirjade rikkumine;

7) audiovisuaalse teose, fonogrammi või arvutiprogrammi koopia ringlusse laskmine või kasutamine tulu saamise eesmärgil, teades, et tegemist on illegaalse koopiaga;

8) mis tahes tehniliste või programmiliste vahendite ringlusse laskmine või kasutamine tulu saamise eesmärgil, kui need võimaldavad või lihtsustavad arvutiprogrammi lubamatut reprodutseerimist ja kasutamist tõkestavate kaitsemehhanismide kõrvaldamist või vältimist;

9) autoriõigusaktide sätete muud rikkumised.

(2) Käesoleva paragrahvi 1.lõikes ettenähtud õiguserikkumiste korral kaitstakse rikutud õigusi:

1) õiguse tunnustamise teel;

2) õigustrikkuva tegevuse lõpetamise teel või tegevuse tõkestamise teel, mis loob ohu õiguste rikkumiseks (teose, esituse salvestise või fonogrammi reprodutseerimise lõpetamine või selle levitamise lõpetamine jms.);

3) olukorra ennistamise teel, mis oli enne õiguserikkumist;

4) lepingu täitmisele sundimise või lepingu lõpetamise teel;

5) õiguserikkumise tagajärgede kõrvaldamise teel;

6) tekitatud moraalse kahju eest materiaalse hüvitise väljamõistmise teel;

7) õiguserikkuja poolt saadud tulude kannatanu kasuks väljanõudmise teel;

8) kahju hüvitamise teel;

9) õigusaktidega ettenähtud muude vahenditega.

Paragrahv 81. Ebaseaduslike koopiate hävitamine või muutmine

(1) Kui teos, teose esitus, fonogramm, raadio- või telesaade on käesoleva seaduse sätteid rikkudes avalikustatud, salvestatud, reprodutseeritud, levitatud, imporditud, eksporditud, muudetud jne., siis võib isik, kelle õigusi on rikutud, nõuda selliste ebaseaduslike koopiate hävitamist, teose taastamist esialgsel kujul, koopiate muutmist spetsiifiliste tehniliste vahenditega või üleandmist temale.

(2) Käesoleva paragrahvi 1.lõike sätteid ei kohaldata isikute suhtes, kes on heauskselt omandanud sellise teose koopia. Need isikud võivad sellist koopiat kasutada ainult isiklikeks vajadusteks.

(3) Käesoleva paragrahvi 1. lõike sätteid ei kohaldata arhitektuuriteose suhtes, kuid asjaoludest sõltuvalt võib nõuda ehitise või rajatise taastamist esialgsel kujul.

(4) Arvestades käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud koopiate kunstilist ja majanduslikku väärtust või muid olulisi asjaolusid ja tingimusi, et ei rikuta autori või teose esitaja isiklike mittevaralisi õigusi, võib kohus lubada selliste teoste eesmärgipärast kasutamist, mõistes välja õiglase materiaalse kompensatsiooni isikule, kelle õigusi rikuti.

(5) Kohus võib nõuda ebaseaduslike koopiate valmistamiseks kasutatud tehniliste vahendite hävitamist, üleandmist riigiorganile, mõnele teisele organisatsioonile või autorile.

Viimati muudetud 9. veebruar. 1997. a.

[Füüsikaosakonna infotoimetus](#)

WIPO COPYRIGHT TREATY

adopted by the Diplomatic Conference on December 20, 1996

Contents

Preamble
Article 1: Relation to the Berne Convention
Article 2: Scope of Copyright Protection
Article 3: Application of Articles 2 to 6 of the Berne Convention
Article 4: Computer Programs
Article 5: Compilations of Data (Databases)
Article 6: Right of Distribution
Article 7: Right of Rental
Article 8: Right of Communication to the Public
Article 9: Duration of the Protection of Photographic Works
Article 10: Limitations and Exceptions
Article 11: Obligations concerning Technological Measures
Article 12: Obligations concerning Rights Management Information
Article 13: Application in Time
Article 14: Provisions on Enforcement of Rights
Article 15: Assembly
Article 16: International Bureau
Article 17: Eligibility for Becoming Party to the Treaty
Article 18: Rights and Obligations under the Treaty
Article 19: Signature of the Treaty
Article 20: Entry into Force of the Treaty
Article 21: Effective Date of Becoming Party to the Treaty
Article 22: No Reservation to the Treaty
Article 23: Denunciation of the Treaty
Article 24: Languages of the Treaty
Article 25: Depositary

Preamble

The Contracting Parties,

Desiring to develop and maintain the protection of the rights of authors in their literary and artistic works in a manner as effective and uniform as possible,

Recognizing the need to introduce new international rules and clarify the interpretation of certain existing rules in order to provide adequate solutions to the questions raised by new economic, social, cultural and technological developments,

Recognizing the profound impact of the development and convergence of information and communication technologies on the creation and use of literary and artistic works,

Emphasizing the outstanding significance of copyright protection as an incentive for literary and artistic creation,

Recognizing the need to maintain a balance between the rights of authors and the larger public interest, particularly education, research and access to information, as reflected in the Berne Convention,

Have agreed as follows:

Article 1. Relation to the Berne Convention

(1) This Treaty is a special agreement within the meaning of Article 20 of the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works, as regards Contracting Parties that are countries of the Union established by that Convention. This Treaty shall not have any connection with treaties other than the Berne Convention, nor shall it prejudice any rights and obligations under any other treaties.

(2) Nothing in this Treaty shall derogate from existing obligations that Contracting Parties have to each other under the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works.

(3) Hereinafter, "Berne Convention" shall refer to the Paris Act of July 24, 1971 of the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works.

(4) Contracting Parties shall comply with Articles 1 to 21 and the Appendix of the Berne Convention.

Article 2. Scope of Copyright Protection

Copyright protection extends to expressions and not to ideas, procedures, methods of operation or mathematical concepts as such.

Article 3. Application of Articles 2 to 6 of the Berne Convention

Contracting Parties shall apply *mutatis mutandis* the provisions of Articles 2 to 6 of the Berne Convention in respect of the protection provided for in this Treaty.

Article 4. Computer Programs

Computer programs are protected as literary works within the meaning of Article 2 of the Berne Convention. Such protection applies to computer programs, whatever may be the mode or form of their expression.

Article 5. Compilations of Data (Databases)

Compilations of data or other material, in any form, which by reason of the selection or arrangement of their contents constitute intellectual creations, are protected as such. This protection does not extend to the data or the material itself and is without prejudice to any copyright subsisting in the data or material contained in the compilation.

Article 6. Right of Distribution

(1) Authors of literary and artistic works shall enjoy the exclusive right of authorizing the making available to the public of the original and copies of their works through sale or other transfer of ownership.

(2) Nothing in this Treaty shall affect the freedom of Contracting Parties to determine the conditions, if any, under which the exhaustion of the right in paragraph (1) applies after the first sale or other transfer of ownership of the original or a copy of the work with the authorization of the author.

Article 7. Right of Rental

(1) Authors of:

(i) computer programs;

(ii) cinematographic works; and

(iii) works embodied in phonograms as determined in the national law of Contracting Parties,

shall enjoy the exclusive right of authorizing commercial rental to the public of the originals or copies of their works.

(2) Paragraph (1) shall not apply:

- (i) in the case of computer programs where the program itself is not the essential object of the rental; and
  - (ii) in the case of cinematographic works, unless such commercial rental has led to widespread copying of such works materially impairing the exclusive right of reproduction.
- (3) Notwithstanding the provisions of paragraph (1), a Contracting Party that, on April 15, 1994, had and continues to have in force a system of equitable remuneration of authors for the rental of copies of their works embodied in phonograms may maintain that system provided that the commercial rental of works embodied in phonograms is not giving rise to the material impairment of the exclusive rights of reproduction of authors.

Article 8. Right of Communication to the Public

Without prejudice to the provisions of Articles 11(1)(ii), 11*bis*(1)(i) and (ii), 11*ter*(1)(ii), 14(1)(ii) and 14*bis*(1) of the Berne Convention, authors of literary and artistic works shall enjoy the exclusive right of authorizing any communication to the public of their works, by wire or wireless means, including the making available to the public of their works in such a way that members of the public may access these works from a place and at a time individually chosen by them.

Article 9. Duration of the Protection of Photographic Works

In respect of photographic works, the Contracting Parties shall not apply the provisions of Article 7(4) of the Berne Convention.

Article 10. Limitations and Exceptions

- (1) Contracting Parties may, in their national legislation, provide for limitations of or exceptions to the rights granted to authors of literary and artistic works under this Treaty in certain special cases that do not conflict with a normal exploitation of the work and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the author.
- (2) Contracting Parties shall, when applying the Berne Convention, confine any limitations of or exceptions to rights provided for therein to certain special cases that do not conflict with a normal exploitation of the work and do not unreasonably prejudice the legitimate interests of the author.

Article 11. Obligations concerning Technological Measures

Contracting Parties shall provide adequate legal protection and effective legal remedies against the circumvention of effective technological measures that are used by authors in connection with the exercise of their rights under this Treaty or the Berne Convention and that restrict acts, in respect of their works, which are not authorized by the authors concerned or permitted by law.

Article 12. Obligations concerning Rights Management Information

- (1) Contracting Parties shall provide adequate and effective legal remedies against any person knowingly performing any of the following acts knowing or, with respect to civil remedies having reasonable grounds to know, that it will induce, enable, facilitate or conceal an infringement of any right covered by this Treaty or the Berne Convention:

- (i) to remove or alter any electronic rights management information without authority;
- (ii) to distribute, import for distribution, broadcast or communicate to the public, without authority, works or copies of works knowing that electronic rights management information has been removed or altered without authority.

- (2) As used in this Article, "rights management information" means information which identifies the work, the author of the work, the owner of any right in the work, or information about the terms and conditions of use of the work, and any numbers or codes that represent such information, when any of these items of information is attached to a copy of a work or appears in connection with the communication of a work to the public.

Article 13. Application in Time

Contracting Parties shall apply the provisions of Article 18 of the Berne Convention to all protection provided for in this Treaty.

Article 14. Provisions on Enforcement of Rights

(1) Contracting Parties undertake to adopt, in accordance with their legal systems, the measures necessary to ensure the application of this Treaty.

(2) Contracting Parties shall ensure that enforcement procedures are available under their law so as to permit effective action against any act of infringement of rights covered by this Treaty, including expeditious remedies to prevent infringements and remedies which constitute a deterrent to further infringements.

Article 15. Assembly

(1)(a) The Contracting Parties shall have an Assembly.

(b) Each Contracting Party shall be represented by one delegate who may be assisted by alternate delegates, advisors and experts.

(c) The expenses of each delegation shall be borne by the Contracting Party that has appointed the delegation. The Assembly may ask the World Intellectual Property Organization (hereinafter referred to as "WIPO") to grant financial assistance to facilitate the participation of delegations of Contracting Parties that are regarded as developing countries in conformity with the established practice of the General Assembly of the United Nations or that are countries in transition to a market economy.

(2)(a) The Assembly shall deal with matters concerning the maintenance and development of this Treaty and the application and operation of this Treaty.

(b) The Assembly shall perform the function allocated to it under Article 17(2) in respect of the admission of certain intergovernmental organizations to become party to this Treaty.

(c) The Assembly shall decide the convocation of any diplomatic conference for the revision of this Treaty and give the necessary instructions to the Director General of WIPO for the preparation of such diplomatic conference.

(3)(a) Each Contracting Party that is a State shall have one vote and shall vote only in its own name.

(b) Any Contracting Party that is an intergovernmental organization may participate in the vote, in place of its Member States, with a number of votes equal to the number of its Member States which are party to this Treaty. No such intergovernmental organization shall participate in the vote if any one of its Member States exercises its right to vote and vice versa.

(4) The Assembly shall meet in ordinary session once every two years upon convocation by the Director General of WIPO.

(5) The Assembly shall establish its own rules of procedure, including the convocation of extraordinary sessions, the requirements of a quorum and, subject to the provisions of this Treaty, the required majority for various kinds of decisions.

Article 16. International Bureau

The International Bureau of WIPO shall perform the administrative tasks concerning the Treaty.

Article 17. Eligibility for Becoming Party to the Treaty

(1) Any Member State of WIPO may become party to this Treaty.

(2) The Assembly may decide to admit any intergovernmental organization to become party to this Treaty which declares that it is competent in respect of, and has its own legislation binding on all its Member States on, matters covered by this Treaty and that it has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to become party to this Treaty.

(3) The European Community, having made the declaration referred to in the preceding paragraph in the Diplomatic Conference that has adopted this Treaty, may become party to this Treaty.

Article 18. Rights and Obligations under the Treaty

Subject to any specific provisions to the contrary in this Treaty, each Contracting Party shall enjoy all of the rights and assume all of the obligations under this Treaty.

Article 19. Signature of the Treaty

This Treaty shall be open for signature until December 31, 1997, by any Member State of WIPO and by the European Community.

Article 20. Entry into Force of the Treaty

This Treaty shall enter into force three months after 30 instruments of ratification or accession by States have been deposited with the Director General of WIPO.

Article 21. Effective Date of Becoming Party to the Treaty

This Treaty shall bind

(i) the 30 States referred to in Article 20, from the date on which this Treaty has entered into force;

(ii) each other State from the expiration of three months from the date on which the State has deposited its instrument with the Director General of WIPO;

(iii) the European Community, from the expiration of three months after the deposit of its instrument of ratification or accession if such instrument has been deposited after the entry into force of this Treaty according to Article 20, or, three months after the entry into force of this Treaty if such instrument has been deposited before the entry into force of this Treaty;

(iv) any other intergovernmental organization that is admitted to become party to this Treaty, from the expiration of three months after the deposit of its instrument of accession.

Article 22. No Reservations to the Treaty

No reservation to this Treaty shall be admitted.

Article 23. Denunciation of the Treaty

This Treaty may be denounced by any Contracting Party by notification addressed to the Director General of WIPO. Any denunciation shall take effect one year from the date on which the Director General of WIPO received the notification.

Article 24. Languages of the Treaty

(1) This Treaty is signed in a single original in English, Arabic, Chinese, French, Russian and Spanish languages, the

versions in all these languages being equally authentic.

(2) An official text in any language other than those referred to in paragraph (1) shall be established by the Director General of WIPO on the request of an interested party, after consultation with all the interested parties. For the purposes of this paragraph, "interested party" means any Member State of WIPO whose official language, or one of whose official languages, is involved and the European Community, and any other intergovernmental organization that may become party to this Treaty, if one of its official languages is involved.

Article 25. Depositary

The Director General of WIPO is the depositary of this Treaty.

[*Füüsikaosakonna infotoimetus*](#)